

FCG.

Niemelän koulun lapsivaikutusten arviointi

13.3.2025

FCG.

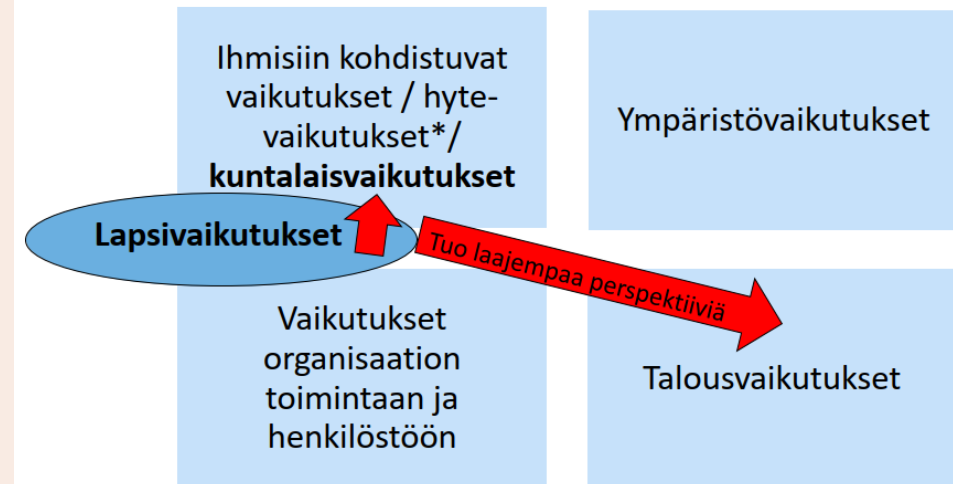
Johdattelua vaikutusten ennakkoarviointiin

Esa Iivonen, MLL

Päätöksen vaikutukset tunnistettava

- Päätöksenteossa on **tunnistettava ja otettava huomioon vaikutukset niihin ihmisiin, joita päätös koskee. Tämä koskee myös lapsia.**
- Vaikutusten arvioinnissa korostuvat taloudelliset, organisatoriset ja henkilöstövaikutukset ja niissäkin tarkastelujänne on lyhyt.
- Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ja pidemmän aikavälin vaikutukset jäävät usein vähemmälle huomiolle.

Lapsivaikutusten arviointi osana vaikutusten ennakkoarviointia

Esa Iivonen, MLL

Lapsivaikutukset voidaan arvioida osana EVA-prosessia (1)

- Lapsivaikutusten arviointi voidaan toteuttaa osana vaikutusten ennakoarviointiprosessia.
- Arvioinnin toteuttamisessa voidaan käyttää erilaisia menettelytapoja. Isoissa tai ristiriitaisissa asioissa toteutetaan laajempi arviointi kuin pienissä tai ristiriidattomissa.
- Arvioinnissa hyödynnetään tarvittaessa moniammatillista osaamista.

Lapsivaikutukset voidaan arvioida osana EVA-prosessia (2)

- Monissa kunnissa käytetään sähköistä päätösten ennakkovaikutusten arviointi (EVA) -työkalua.
- Arvioinnissa on huolehdittava, että lapsivaikutusten arviointi toteutetaan riittävässä laajuudessa.
- Lapsiin vaikuttavissa päätöksissä on muistettava vaatimus lapsen edun ensisijaisuudesta ja siitä seuraavasta lapsivaikutusten arviointivelvoitteesta.

Lapsivaikutusten arviointi

- Lapsivaikutusten arvioinnissa selvitetään **päätöksen tai toiminnan vaikutuksia** lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen
- **Vaikutus** on minkä tahansa tietyn päätöksen tai toiminnan seurauksena tapahtunut **muutos**
- **LAVA** on osa ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia ja voidaan toteuttaa muun vaikutusten arvioinnin yhteydessä
- LAVA on väline **lasten etujen selvittämiseen** tehtäessä lapsiryhmää tai yleisesti lapsia koskevaa päätöstä
- LAVAn perustana YK:n lasten oikeuksien sopimus → **lapsen edun ensisijaisuuden periaate**

Ihmisiin
kohdistuvien
vaikutusten arviointi
(IVA)

Lapsivaikutusten
arviointi (LAVA)

Mielenterveys-
vaikutusten
arviointi (MIVA)

Terveysvaikutus-
ten arviointi (TVA)

Sosiaalisten
vaikutusten
arviointi (SVA)

Sukupuolivaiku-
tusten arviointi
(SUVA)

Liikumisvaiku-
tusten arviointi

Maaseutuvaiku-
tusten arviointi
(MVA)

Yritysvaikutusten
arviointi (YRVA)

Ympäristövaiku-
tusten arviointi
(YVA)

Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

1. Asukas /ihminen
2. Ympäristö
3. Organisaatio ja henkilöstö
4. Elinvoima /talous

EVAan voi lisätä piirteitä muista arvioinneista tarpeen mukaan, vrt. LAVA
Huom! Lakisääteiset prosessit ko. lainsäädännön mukaan (kaavat yms.)

Näkökulmat ja vaikutuskohteet 1/2

Ihminen/Asukas

- Hyvinvointi, terveys ja terveyserot
- Liikkuminen ja liikunta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo mm. sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja kieliryhmiin liittyen
- Osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttamismahdollisuudet
- Turvallisuus (arjen turvallisuus, koettu turvallisuus)
- Työllisyys ja toimeentulo
- Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys

Ympäristö

- Ilmasto ja hiilijalanjälki
- Ihmisten elinolot
- Ympäristön terveellisyys/hyvinvointivaikutukset, viihtyisyys ja turvallisuus, virkistyskäyttö
- Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus
- Maaseutu- ja kulttuurimaisema, kaupunkikuva ja kulttuuriperintö
- Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne
- Varautuminen ja huoltovarmuus

Näkökulmat ja vaikutuskohteet 2/2

Organisaatio ja henkilöstö

- Strategian toteutuminen
- Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset
- Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat
- Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus
- Henkilöstön työkyky, hyvinvointi, turvallisuus, osaaminen ja yhdenvertaisuus
- Organisaation raportointi-, viestintä-, tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet sekä kielelliset velvollisuudet
- Kumppanuudet: hyvinvointialue/kunta, järjestöt, yritykset ja yhteisöt

Talous ja elinvoima

- Organisaation talouden kestävyys
- Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen
- Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus
- Elinvoima
- Tuottavuus
- Palvelutuotannon ja elinkeinorakenteen muutos

Miten evataan?

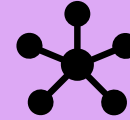
1.

**Päätös ennakoarvioinnin
toteuttamisesta**

2.

**Päätösvaihtoehtojen
muodostaminen**

3.

Vaikutusten tunnistaminen

- Kuntalainen/asukas
- Ympäristö
- Organisaatio ja henkilöstö
- Talous

6 VAIHETTA ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTTAMISEEN

4.

Vaihtoehtojen vertailu

Vaihtoehtoja vertaillaan toisiinsa ja vertailun tulos kirjoitetaan perustelutekstiin

5.

Päätösesityksen laadinta

Vaihtoehtojen vertailun jälkeen esittelijä esittää päätettäväksi parhaimpina pitämänsä ratkaisuvaihtoehtoa

6.

Seuranta ja arviointi

Kun päätös on tehty, sovitaan miten, kuka ja milloin päätöksen toteutumista seurataan

Esimerkki vaihtoehtojen määrittämisestä EVAan ^{FCG}.

Vaihtoehto	Kuvaus
Nykytila/nollavaihtoehto: Nykyinen kuntorata säilytetään tekemällä välttämättömimmät huoltotoimenpiteet.	Nykyinen kuntorata säilyy. Tehdään välttämättömimmät huoltotoimenpiteet kuten tähän saakka. Kymmenen vuoden sisällä radasta täytyy kuitenkin luopua, koska se vähitellen rapistuu.
Vaihtoehto 1: Peruskorjaus	Investoidaan kuntoradan peruskorjaukseen. Nykytila-vaihtoehtoa kalliimpi. Peruskorjaus pidentää kuntoradan elinkaarta, mutta elinkaari jää silti lyhyemmäksi kuin Uusi kuntorata -vaihtoehdossa.
Vaihtoehto 2: Uusi kuntorata ja vanhan hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan	Investoidaan uuteen kuntorataan. Kallein vaihtoehto. Uudelle kuntoradalle on paikka, joka sijaitsee keskemällä suhteessa asukkaiden nykyiseen jakautumiseen kunnassa. Siten uuden kuntoradan laskettu käyttöaste on merkittävästi korkeampi kuin nykyisellä kuntoradalla. Uuden kuntoradan ylläpitokustannukset ovat pienemmät kuin Peruskorjaus-vaihtoehdossa.
Vaihtoehto 3: Uusi kuntorata ja vanhan peruskorjaus	Rakennetaan uusi kuntorata vaihtoehdon 2 mukaisesti ja peruskorjataan vanha kuntorata vaihtoehdon 1 mukaisesti

Näitä vaihtoehtoja tarkasteltiin eri näkökulmista mm.

- Kuntalaiset, Organisaatio ja henkilöstö, Talous, Ympäristö

Eri vaihtoehdot näkyvillä – esimerkkinä kuntorata

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu ?

Päivitetty viimeksi: 04.06.2018 11:32

KAIKKI NÄKÖKULMAT ▼

Vaikutuskohde	Nykytila/nollavaihtoehto: Nykyinen kuntorata säilytetään tekemällä välttämättömimmät huoltotoimenpiteet.	Vaihtoehto 1: Peruskorjaus	Vaihtoehto 2: Uusi kuntorata ja vanhan hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan	Vaihtoehto 3: Uusi kuntorata ja vanhan peruskorjaus
Näkökulma: Kuntalainen				
Terveys ja hyvinvointi				
Lyhyt aikaväli	1	-1	-2	1
Pitkä aikaväli	-2	1	2	3
Kuvaus	Lyhyellä aikajänteellä kuntorata on kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka, pitkällä aikajänteellä rapistuva kuntorata aiheuttaa tapaturma- ja onnettomuusriskin.	Peruskorjauksen ajan lyhyellä aikajänteellä kuntorata on pois käytöstä, mutta muuten kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka.	Nykyinen kuntorata on käytössä lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä uuden kuntoradan myötä käyttöasteen nousu ja turvallisuuden parantuminen tuovat hyötyjä.	Vanhan kuntoradan säilytys jatkaa kuntoradan positiivisia vaikutuksia. Uuden kuntoradan rakennus tuottaa positiivisia vaikutuksia vasta rakennustöiden jälkeen. 50% nousu käytössä tuottaa kunnalle säästöä 5000 € vuodessa

Kuvakaappaus sähköisestä hyvinvointikertomuksesta

Päätösesitysten vertailu

TOIMINNOT

Vaikutuskohde	Nykytila/nollavaihtoehto: Nykyinen kuntorata säilytetään tekemällä välttämättömimmät huoltotoimenpiteet.		Vaihtoehto 1: Peruskorjaus		Vaihtoehto 2: Uusi kuntorata ja vanhan hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan		Vaihtoehto 3: Uusi kuntorata ja vanhan peruskorjaus	
	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli
Näkökulma: Kuntalainen								
Terveys ja hyvinvointi	1	-2	-1	1	-2	2	1	3
Yhdenvertaisuus kuten sukupuolten ja kieliryhmien välinen tasa-arvo	1	-2	1	1	-2	2	2	3
Työllisyys ja työelämä	1	-2	1	1	-1	2	1	3
Turvallisuus ml. tietoturva	1	-2	1	1	-1	2	1	1
Palvelujen ja sosiaaliturvan taso, kattavuus ja saatavuus myös kunnan eri alueilla ja kielillä	0	0	1	0	0	-1	0	1
Ikäihmisten liikunta	0	0	0	0	0	0	2	3

SULJE

Ylivieska LAVA

Lapsivaikutusten arviointiin 18.2 ja 13.3.2025 osallistuivat:

- Työnantajan edustajat:
kaupunginjohtaja Maria Sorvisto, talouspäällikkö Tuomo Kallio, vs. sivistysjohtaja Eija Saarela
- Henkilöstön edustajat:
koulunjohtaja Ari Saastamoinen, varajohtaja Päivi Törmikoski, työsuojeluvaltuutettu Harri Huhtakangas
- Luottamushenkilöedustajat:
sivistyslautakunnan puheenjohtaja Johanna Rautakoski, sivistyslautakunnan jäsen Maria Sorvisto
- Asiantuntijat:
johtava konsultti (FCG) Pirjo Haukkapää-Haara, johtava konsultti (FCG) Raila Oksanen

Vaikutus lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen yksilölliseen tukemiseen

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	+ + -	- / 0
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Taloudellisten resurssien ja lapsimäärän väheneminen tulee vaikuttamaan koulun toimintaan jatkossa joka tapauksessa. Opetusryhmien määrään ja kokoon tulee muutoksia - Tällä hetkellä aikuisen tukea/oppilas hyvin saatavilla - Aikuiset tuntevat lapset, lapset tuntevat aikuiset - Perheet ovat tuttuja, minkä vuoksi kodin ja koulun välinen yhteistyö on luontevaa. - Työnantaja ei voi siinääkään tilanteessa, että Niemelän koulu jatkaisi toimintaansa, luvata tai taata, että aina on sama opettaja saman oppilasryhmän kanssa. Opettajan virat ovat Ylivieskan kaupungin yhteisiä ja virantoimituspaikka voi vaihtua monestakin syystä 	<ul style="list-style-type: none"> - Yksilöllisyys kärsii isommassa koulussa - Koulun vaihtamisessa muutos lapsen tietojen yms siirtymisestä huolimatta on iso. Tähän voi työnantaja järjestelyillä vaikuttaa - Jos sama opettaja saman ryhmän kanssa siirtyy, vaikutus voi olla neutraali. - Ei ole automaatio tai fakta, että tuki oppilaalle vähenisi Niemelän koulun lakkauttamisen myötä - Opetusryhmä voi vaihtua

Vaikutus lasten ja nuorten kasvuympäristöön

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	- / +
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Koti lähellä koulua, tuttu ja turvallinen omassa ympäristössä. Sopivan kokoinen koulu kasvun ja kehityksen kannalta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Keskustan koulun lähistöllä voi olla negatiivisia houkutusia - Erilaiset oppimisympäristöt tuovat positiivisia vaikutuksia - Sisärukkaset eivät välttämättä pääse samaan kouluun

Vaikutus lasten ja nuorten mahdollisuuksiin liikkua paikasta toiseen

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	-
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Tällä hetkellä kouluun kulkeminen tapahtuu pääsääntöisesti pyörällä tai jalan - Sillä, että lapsi voi liikkua itse paikasta toiseen, on merkittävä myönteinen vaikutus - Harrastuspaikat ovat pääasiassa keskustassa 	<ul style="list-style-type: none"> - Matka kotiin pidempi - Koulupäivästä tulee pidempi kuljetusten myötä (mahdolliset odotustunnit) (Arvio nettolisäyksestä 17 oppilasta enemmän kuljetuksessa) - Kerhoihin osallistuminen hankalampaa jos kyydit lähtevät heti koulun päätyttyä - Kyytien aikatauluihin on mahdollista vaikuttaa. Ei ole lähtökohtaisesti niin, että kyytioppilaat eivät voisi osallistua koulun jälkeen pidettävään kerhotoimintaan - Harrastuspaikat pääasiassa keskustassa

Vaikutus lasten ja nuorten ihmissuhteisiin

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	+/-
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Kaverisuhteet - Sisärukkaset tuovat turvaa - Ihmissuhteet pysyvät ennallaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Osalle vaikutus voi olla kielteinen, osalle myönteinen - Muuttaa ihmissuhteita - Luokkakaverin kotiin voi olla pitkä matka, vaikeampi tavata vapaa-ajalla - Mahdollisuudet saada lisää kavereita - Osa pelkäsi kiusaamista

Vaikutus lasten ja nuorten mahdollisuuksiin harrastaa tai viettää vapaa-aikaa

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	- /+
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Koulun piha. Koululla koulun kertoman mukaan paljon kerhoja - Pihafasiliteetit jäävät, lähiliikuntapaikka säilyy 	<ul style="list-style-type: none"> - Jos koulumatkaan menee enemmän aikaa, se aika on pois harrastuksista - Pihafasiliteetit jäävät, lähiliikuntapaikka säilyy - Kaikilla kouluilla on kerhoja

Vaikutus lasten ja nuorten terveyteen

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	- / +
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Niemelän sisäilma hyvä - Koulumatkojen hyötyliikunta - Tuttu ja turvallinen ympäristö lisää hyvinvointia - Aktiivista välituntitoimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Passiiviset koulumatkat, mikäli koulukuljetus - Lasten vastauksissa positiivisia näkökulmia esim. koulun pihosta, laitteista ja mahdollisista uusista kavereista - Ylivieskan alakouluissa sisäilmatyöryhmä toimii ainoastaan Päivärinnan koululla, muilla kouluilla ei ole mitään akuuttia työnantajan tiedossa - Aktiivista välituntitoimintaa on kaikilla kouluilla

Vaikutus lasten ja nuorten turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen

++ = merkittävä myönteinen vaikutus
 + = myönteinen vaikutus
 0 = neutraali
 - = kielteinen vaikutus
 -- = merkittävä kielteinen vaikutus

	Nykytila Toiminta Niemelän koulussa jatkuu ennallaan	VE 1 Niemelän koulun toiminta lakkaa ja oppilaat siirtyvät kaupungin muihin kouluihin
Vaikutus	++	- / +
Vaikutuksen sanallinen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> - Tutut kaverit, tuttu koulun henkilöstö ja ympäristö lisää turvallisuuden tunnetta - Tuttu koulureitti 	<ul style="list-style-type: none"> - Muutos itsessään pelottaa - Keskustassa enemmän liikennettä - Paljon ihmisiä - Vaihtuvat ihmiset - Jos yksi luokka opettajan kera pystyy vaihtamaan → lisää turvallisuuden tunnetta muutoksessa - Muutoksessa henkilöstö pystyy ammattimaisesti ja tehostetusti ottamaan asioita huomioon - Vastaanottavien koulujen lasten näkemykset/asenneoituminen uusien oppilaiden vastaanottamiseen myönteistä - Koulumatka ja uusi reitti voi tuoda turvattomuuden tunnetta

FCG.